

Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünün Bilgi Okulları Örgütü (iSchools.org) Üyeliğine Kabul Edilmesi¹

Tarihçe

iSchools hareketinin geçmişi 1980'lerin sonuna kadar gitmektedir. Pittsburg Üniversitesi Kütüphanecilik ve Bilgibilim Okulu Dekanı Prof. **Tony Carbo**'nun önderliğinde üç okulla 1988'de başlatılan bu hareket zamanla ivme kazanmış, okul sayısı 2003'te 10'a ulaşmıştır. Bilgi Okulları Örgütü (**iSchools.org**) 2005 yılında kurulmuştur.²

Amaç

Bilgi Okulları Örgütü'nün kurulmasını güdüleyen en önemli unsurlardan biri dijital bilgi miktarının giderek artması olmuştur. ABD'de Kütüphanecilik ve Bilgibilim eğitimi veren bazı okul yöneticileri, özellikle dijital ortamdaki bilginin her alandaki giderek artan önemine dikkat çekerek verilen eğitimin kapsamının da buna paralel olarak genişletilmesi ve mevcut okulların daha disiplinler arası bir yapıya kavuşturulması gerektiğini öne sürmüşlerdir. "Bilgi"yi yeni bir araştırma alanı (iField) olarak gören iSchools.org'un üye sayısı 2008'de 21'e yükselmiştir.³

Bilgi Okulları Örgütü bilgi, teknoloji ve insan arasındaki ilişkileri araştıran ve her alanda bilginin rolünü öğrenmeye ve anlamaya adanmış disiplinler arası eğitim veren okullardan oluşan bir kurumdur. Bilgi Okullarının ayırt edici özelliği, bilim, eğitim ve kültür alanlarında ilerleme sağlamak için bilgi uzmanlığı gerektiğini kabul etmeleri ve bilgi uzmanlığının bilgi teknolojilerini ve uygulamalarını olduğu kadar bilginin kullanımını ve bilgi kullanıcılarını da kapsadığına inanmalarıdır. Bilgi Okulları Örgütü'nün amacı "bilgi alanı"ndaki (iField) temel konuları ve meydan okumaları saptamak, açıklığa kavuşturmak ve dile getirmektir.⁴

Bilgibilim alanını, daha sonra erişmek için seçilen ve saklanan kayıtlı bilgi evreni olarak tanımlayan ve uygulamalı bilgibilimin temelinde bilginin biçim ve düzeni ve temel yapısıyla ilgili olduğunu öne süren Prof. Marcia Bates, insanların bilgi kullanımı ve bilgiden yararlanmak için teknolojik araçların tasarlanması ve geliştirilmesi de bu tanıma eklendiğinde bilgi okullarının araştırma alanı olan bilgi alanının (iField) şekillendiğini söylemektedir. Bates bilgi alanıyla ilgili anlayışı şu üç tetikleyici soruyla ifade etmektedir:

- Kayıtlı bilgi evreninin özellikleri ve yasaları nelerdir? (fiziksel soru)
- İnsanlar bilgiyle nasıl ilişki kurmakta, bilgiyi aramakta ve kullanmaktadır? (toplumsal soru)
- Kayıtlı bilgiye erişim en hızlı ve etkin hale nasıl getirilebilir? (tasarım sorusu).⁵

¹ Y. Tonta, iSchools.org hakkında (19 Nisan 2015)

² Bkz. <http://ischools.org/about/history/origins/>

³ Bkz. Y. Tonta, Kütüphanecilik ve Bilgibilim eğitiminde gelişmeler ve program değişiklikleri. *Türk Kütüphaneciliği*, 26, 227-261, 2012 (s. 238 ve devamı). <http://bit.ly/1yEPG51>

⁴ Bkz. <http://ischools.org/about/history/motivation/>

⁵ Bkz. <http://ischools.org/about/history/motivation/>

Bilgi Alanı tekildir, çünkü, tanımlanması zor olmasına karşın, bu alanın konusu, yani bilgi . . . insan uğraşlarını geliştirmek için birey, örgüt ve toplumların ihtiyaç duydukları şeylerin temelini oluşturur. Bilgi Alanının en görülür ve geçerli çıktısı doğru bilginin doğru zamanda doğru kişilere doğru biçimde ulaştırılmasıdır.⁶

Üyelik ve Yönetim

Başlangıçta sadece Kuzey Amerika'daki okullar Bilgi Okulları Örgütü üyeliğine kabul edilmiştir. Bir okulun üyeliğe kabul edilebilmesi için kendisini bilgi alanının gelişmesine adanması ve destek miktarı oldukça yüksek (yılda bir milyon dolar) bilimsel araştırmalar yürütmesi gerekmektedir. Daha sonra Kuzey Amerika dışından da üyeler de kabul edilmeye başlandı ve diğer ülkelerdeki farklı eğitim sistemleri de dikkate alınarak üyelik koşulları biraz daha yumuşatıldı. Ancak destekli araştırmalar yürütmek, aktif ve araştırma yönelimli doktora programları aracılığıyla geleceğin araştırmacılarını yetiştirmek iSchools örgütüne üye olmanın halen en önemli koşulları arasında yer almaktadır. Bu giriş koşullarına rağmen iSchools.org bir akreditasyon kurumu değildir.

Halen dünyada iSchools.org üyesi olan toplam 65 okul/bölüm bulunmaktadır. iSchools.org üyesi okulların/bölümlerin yaklaşık yarısı Kuzey Amerika'dan (30), üçte biri Avrupa'dan (21), geri kalanı da Asya (10), Avustralya (3) ve Afrika'dandır (1).⁷ iSchools.org üyelerinin 42'si Bilgi; Bilgibilim; Bilgi Araştırmaları; Bilgi Yönetimi; Bilgi Sistemleri ve Yönetimi (30); Kütüphanecilik ve Bilgibilim; Kütüphanecilik ve Bilgi Araştırmaları; Bilgi Araştırmaları ve Kütüphanecilik; Kütüphane, Arşivler ve Bilgi Araştırmaları; Kütüphanecilik, Bilgibilim ve Veri Bilimi (12) adını taşımaktadır. Altısı Bilgisayar; Bilgisayar ve Bilişim (Enformatik); Bilişim ve Bilgisayar; Bilgisayar ve Bilgi Bilimleri; Bilgi ve Bilgisayar Bilimleri adını taşıyan okullar/bölümlerdir. Eğitim ve Bilgi Araştırmaları; Matematik ve Bilgi Bilimleri; Bilgi Teknolojisi ve Matematik Bilimleri; Medya ve Bilgi; Yakınsama Bilimi ve Teknolojisi; Mantık Kullanımı, Sosyal Bilimler ve Bilgi; İnsani Bilimler, Arşivler ve Bilgi Bilimleri gibi adlandırılan bölümler/okullar da vardır.

iSchools.org 2005'te her yıl Bilgi Konferansı (iConference) düzenlemeye başlamıştır. Bu konferanslar üyelerin, araştırmacıların ve öğrencilerin çalışmalarını paylaşmalarını ve profesyonel ağlarını genişletmelerini amaçlamaktadır. Üç-dört gün süren bu konferanslarda bildiri ve poster oturumları, paneller, yuvarlak masa toplantıları, doktora kolokyumları ve sosyal etkinlikler yer almaktadır.⁸

Bilgi Okulları Örgütü (iSchools.org) örgütün şartı ve yönetmeliklerine⁹ göre Bilgi Kozası (iCaucus) olarak adlandırılan bir yapı tarafından yönetilir. Bilgi Kozası Yönetim Kurulunu oluşturur ve örgütün karar verme organıdır. Kararlar oy çokluğuyla alınır. Bilgi Kozası sürekli ve seçimle gelen üyelerden oluşur. Her on Bilgi Okulu Örgütü üyesi için Bilgi Kozası'na bir üye seçilir. Bilgi Kozası üyeleri yıllık ücret öderler ve kararlarda bir oy sahibidirler. Bilgi Kozası şartı ve yönetmelikler üyelik ölçütlerini tanımlar.

Üyeliğe aday okullar/bölümler Üyelik Komitesi tarafından incelenir ve bütün Bilgi Kozası üyeleri tarafından oylanır. Üyeler yılda bir kez Bilgi Okulları Örgütü'nün Bilgi Konferansı (iConference) sırasında toplanır. Gerek görüldüğü takdirde Yönetim Kurulu Başkanı on

⁶ <http://ischools.org/about/history/empowerment/>

⁷ iSchools.org üyesi okulların/bölümlerin listesi için bkz. tam liste için bkz. <http://ischools.org/members/directory/>

⁸ <http://ischools.org/about/history/organization/>

⁹ Bkz. <http://ischools.org/about/charter/>

gün önceden bütün üyelere haber vermek kaydıyla özel toplantılar düzenleyebilir. Bu toplantılar İnternet ya da diğer elektronik iletişim araçlarıyla gerçekleştirilebilir.

Bilgi Okulları Örgütü üyeleri yıllık üyelik ücreti öderler. Ödenecek ücret miktarı yedi üyeden oluşan Yönetim Kurulu tarafından oy çokluğuyla belirlenir.

Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünün Üyeliğe Kabulü

Bölümün üyeliğe başvurusuyla ilgili ilk çalışmalar Prof. Dr. **Yaşar Tonta**'nın Bölüm Başkanlığı sırasında başladı. İlk bağlantılar 2014 yılında Berlin'de düzenlenen Bilgi Konferansına (iConference) katılan önceki Bölüm Başkanları Prof. Dr. **Serap Kurbanoğlu** ve Prof. Dr. Yaşar Tonta tarafından kuruldu. Konferans sırasında Yönetim Kurulu Başkanı ve Berlin Üniversitesi Kütüphanecilik ve Bilgibilim Okulu Dekanı Prof. Dr. **Michael Seadle** ve bazı Üyelik Komitesi üyeleriyle görüşüldü. Bölüm elemanlarının desteğiyle Prof. Kurbanoğlu tarafından hazırlanan üyelik başvuru dosyası Ağustos 2014'te Bilgi Okulları Örgütü Yönetim Kurulu Başkanına ve Üyelik Komitesi Başkanına (Prof. Dr. **Seamus Ross**, Toronto Üniversitesi Bilgi Fakültesi Dekanı) gönderildi. Üyelik Komitesi tarafından yapılan incelemelerin olumlu sonuçlanmasının ardından Bölümün üyeliği 24-27 Mart 2015 tarihlerinde Newport Beach'te (Kaliforniya, ABD) yapılan Bilgi Konferansında Bilgi Kozası üyeleri tarafından oylandı ve Bölüm Bilgi Okulları Örgütü (iSchools.org.) üyeliğine kabul edildi.

Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 20-23 Mart 2016 tarihlerinde Filadelfiya'da (Pensilvanya, ABD) yapılacak olan Bilgi Konferansında (iConference) ilk kez Bilgi Okulları Örgütü üyesi olarak temsil edilecektir. Bu Bilgi Konferansının ana konusu "Toplumla Ortaklık" olup, toplumda giderek artan rollere sahip olan bilgibilim ve modern Bilgi Okulları hareketi ve topluma sağladığı yararlar incelenecektir.

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünün Bilgi Okulları Örgütü Üyesi Olmasının Yararları

Bölümün iSchool üyesi olmasıyla birlikte Bölüm öğretim elemanları, mezunları ve öğrencileri disiplinler arası "bilgi" eğitimi veren 60'ın üzerinde seçkin okulun üye olduğu bir ağın parçası haline geleceklerdir. Bilgi Okulları Örgütü'nün bir üyesi olarak alanımızda meydana gelen gelişme ve değişimleri daha yakından izleyerek bu gelişmelerin gerekirse ders programlarına yansıtılması mümkün olacaktır. Öğretim elemanları diğer üye okullardaki araştırmacılarla işbirliği yapma, projelerde görev alma, Bilgi Konferanslarına (iConferences) etkin olarak katılma olanağı bulacaklardır. Gerek öğretim elemanlarının gerekse öğrencilerin Bilgi Okulları Örgütü üyesi okullarla değişim programlarından yararlanması kolaylaşacaktır.

Öte yandan Bölüm, Bilgi Okulları Örgütü'nün Yönetim Kurulunda görev alabilir. Bölümümüzde gerçekleştirilen araştırmalar, yürütülen projeler ve toplantılar iSchools web sitesi aracılığıyla daha geniş bir kitleyle paylaşılabilir. Önümüzdeki yıllarda Bölümümüz bilgi alanında uzman yaklaşık 500 araştırmacının katıldığı Bilgi Konferanslarından birinin Türkiye'de düzenlenmesini sağlayabilir. (2017 yılındaki Bilgi Konferansı örgüte geçen yıl üye olan Çin'deki Wuhan Üniversitesi tarafından düzenlenecektir.)

Bölümün Bilgi Okulları Örgütü üyesi olmasının Bölüme sağlayacağı katkılar Bölüm elemanlarının, mezunların ve öğrencilerin gösterdikleri çabalarla daha da artacaktır. Bu üyelik Bölüm-Üniversite yönetimi ilişkilerinin daha da iyileştirilmesine, Bölümün çeşitli ihtiyaçlarının daha kısa sürede karşılanmasına katkıda bulunacaktır.